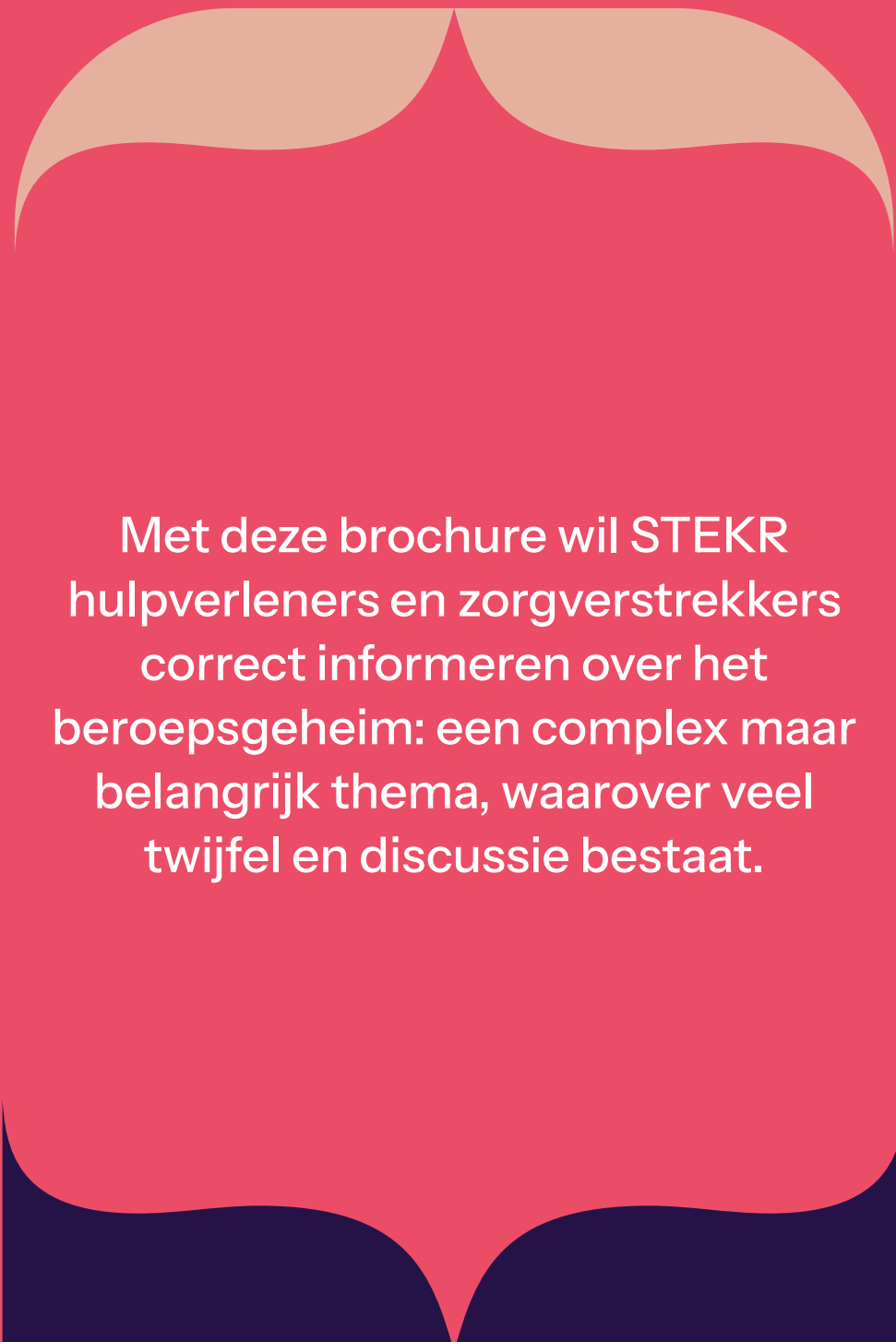

Sterk in... het beroepsgeheim ten aanzien van minderjarigen

Met deze brochure wil STEKR
hulpverleners en zorgverstrekkers
correct informeren over het
beroepsgeheim: een complex maar
belangrijk thema, waarover veel
twijfel en discussie bestaat.

Inhoud

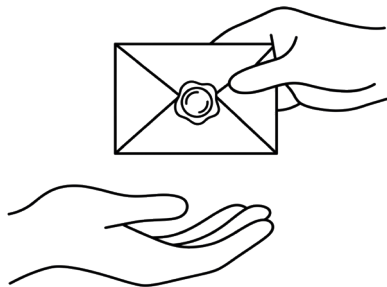
-
- 04 Inleiding
  - 05 Het beroepsgeheim
  - 21 Afwijking van
het beroepsgeheim
  - 37 Ten slotte
  - 38 Meer weten, nog vragen?
  - 46 Interessante bronnen en links

Inleiding

Het beroepsgeheim is een thema dat vanouds veel vragen oproept en waarover ook nu nog veel twijfel en **discussie** bestaat. Bovendien ondervinden dragers van het beroepsgeheim ook steeds meer **druk** van enerzijds cliënten en patiënten die hun rechten zorgvuldig willen nageleefd en eventueel zelfs afgedwongen willen zien; en anderzijds van talrijke derden die om verschillende redenen 'claimen' recht te hebben op de vertrouwelijke informatie die gedekt is door het beroepsgeheim.

Een '**dwaling**' (=juridische vergissing) rond de interpretatie van het beroepsgeheim zal nochtans moeilijk aanvaard worden als verontschuldiging voor de schending van het beroepsgeheim omdat het Hof van Cassatie hierover een zeer strenge houding aanneemt.

Dit alles brengt met zich mee dat het beroepsgeheim een complex maar belangrijk thema is waarover hulpverleners en gezondheidszorgbeoefenaars zo duidelijk en volledig mogelijk moeten worden ingelicht en waar ze bijzonder zorgvuldig mee moeten omgaan.

1. Het beroepsgeheim

Het beroepsgeheim is, zoals gezegd, een complex thema dat zijn grondslag vindt in artikel 352 van het Belgische Strafwetboek. Dit artikel vervangt sinds de inwerkingtreding van het nieuwe Strafwetboek het vroegere artikel 458 Sw., dat bij veel hulpverleners en gezondheidszorgbeoefenaars bekend was als de basisbepaling van het beroepsgeheim.

TER VERDUIDELIJING

Art. 352. Schending van het beroepsgeheim is het opzettelijk door een persoon die uit hoofde van zijn staat of beroep kennis draagt van geheimen die hem zijn toevertrouwd, bekend maken van deze geheimen buiten het geval dat hij geroepen wordt om in rechte of voor een parlementaire onderzoekscommissie getuigenis af te leggen en buiten het geval dat de wet hem verplicht of toelaat die geheimen bekend te maken. Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 2.

Het artikel 352 vormt samen met een aantal specifieke wettelijke bepalingen, die voornamelijk het beroepsgeheim van toepassing maken voor een bepaalde beroepscategorie of sector, het **algemeen strafrechtelijk bepaald beroepsgeheim**. Deontologische codes en visieteksten kunnen helpen bij de interpretatie van het beroepsgeheim maar kunnen het beroepsgeheim natuurlijk nooit 'niet van toepassing' verklaren.

A. INHOUD VAN HET BEROEPSGEHEIM

Het beroepsgeheim wordt gewoonlijk omschreven als de geheimhoudingsplicht die van toepassing is op allen die uit hoofde van hun staat of beroep kennis dragen van geheimen die hun zijn toevertrouwd.

Het beroepsgeheim is steeds van toepassing op de uitwisseling van vertrouwelijke informatie tussen **twee personen**: nl. tussen diegene die de informatie verstrekt en diegene die de informatie ontvangt.

Het beroepsgeheim maakt het, voor de dragers ervan, daarom in principe niet mogelijk om informatie buiten deze tweepersoonsrelatie te bespreken. In principe, want er bestaan verschillende wettelijke, of algemeen aanvaarde **uitzonderingen** die het mogelijk maken om het beroepsgeheim te doorbreken en vertrouwelijke informatie te bespreken met derden. Deze uitzonderingen komen verder in deze brochure aan bod.

Binnen deze tweepersoonsrelatie speelt het beroepsgeheim m.b.t. de vertrouwelijke informatie van de betrokkene natuurlijk geen rol.

Hulpverleners stellen zich soms de vraag of ze een verslag kunnen maken van de hulpverlening op vraag van de cliënt of patiënt. Dat kan dus. Hulpverleners en gezondheidszorgbeoefenaars kunnen zonder probleem een verslag maken van de hulpverlening of gezondheidszorg voor hun minderjarige cliënt of patiënt, voor zijn ouders indien de minderjarige onbekwaam is. Men kan het beroepsgeheim immers niet inroepen tegen de **cliënt of patiënt** zelf.

Wie is drager van het beroepsgeheim?

Het vroegere artikel 458 Sw. somde expliciet enkele medische beroepen op waarvoor het beroepsgeheim gold, maar bevatte daarnaast ook al een algemene verwijzing naar ‘alle personen die uit hoofde van hun staat of beroep kennis dragen van geheimen die hun zijn toevertrouwd’. In het nieuwe artikel 352 Sw. verdwijnt de historische opsomming van beroepsgroepen en blijft enkel deze algemene omschrijving behouden. Wie onder het beroepsgeheim valt, wordt dus niet bepaald aan de hand van een vaste lijst van beroepen.

‘Staat’ slaat hierbij niet op de burgerlijke staat van een persoon – de echtgenote van een huisarts heeft bv. geen beroepsgeheim omwille van haar huwelijk met een dokter – maar bv. wel op het statuut van bepaalde personen met religieuze functies en ook op **vrijwilligers en stagiairs**. Vrijwilligers en stagiairs hebben dus ook beroepsgeheim wanneer ze een hulpverlenende of verzorgende taak uitvoeren en op een structurele manier ingeschakeld worden binnen de hulpverlening of gezondheidszorg.

Uit een ruime interpretatie van ‘**alle personen die uit hoofde van hun staat of beroep kennis dragen van geheimen**’, zou men kunnen afleiden dat bv. ook kappers, die vaak nogal wat geheimen te horen krijgen n.a.v. de uitoefening van hun beroep, beroepsgeheim zouden hebben. Het Hof van Cassatie beperkte de toepassing van art. 352 Sw. echter tot deze personen die in het kader van hun staat of beroep als ‘**noodzakelijke vertrouwensfiguren**’ optreden. Mensen moeten dus genoodzaakt zijn om zich tot deze vertrouwensfiguren te wenden en om hen in vertrouwen te nemen, willen ze de hulp of zorg krijgen waarvoor ze zich tot deze vertrouwensfiguren wendden.

Hier dient opgemerkt te worden dat **ondersteunende personeelsleden**, zoals administratief- of onderhoudspersoneel, niet aanzien worden als noodzakelijke vertrouwensfiguren en daardoor in principe geen beroepsgeheim hebben. Ze hebben wel een **discretieplicht** (zie verder) waardoor ook zij zorgvuldig zullen moeten omgaan met vertrouwelijke informatie waarvan zij kennis krijgen n.a.v. de uitoefening van hun functie. Een administratief medewerker in een artspraktijk heeft bijvoorbeeld geen beroepsgeheim. Toch kan ook zij geen vertrouwelijke informatie over de patiënten bespreken met anderen dan haar collega's en de dokter omwille van haar discretieplicht.

Uitzonderlijk krijgen ondersteunende personeelsleden binnen de welzijns- of gezondheidszorg wel beroepsgeheim door bijzondere regelgeving. Bepaalde regelgeving, zoals bv. het decreet Integrale Jeugdhulp, stelt immers dat alle personen die betrokken zijn bij de uitvoering van deze wet of dit decreet beroepsgeheim hebben. Op deze manier wordt het beroepsgeheim niet meer gekoppeld aan de uitoefening van een bepaald beroep maar aan het uitoefenen van gelijk welke functie, inclusief ondersteunend personeel, binnen een bepaalde sector.

Ook hulpverleners of gezondheidszorgbeoefenaars met een **dubbel mandaat**, nl. het mandaat om hulp of zorg te verlenen in opdracht van een opdrachtgever, bevinden zich in een speciale situatie: aan de ene kant zijn ze in principe gebonden door het beroepsgeheim wanneer ze hulp of zorg bieden, maar aan de andere kant treden ze op **in opdracht van** een opdrachtgever die informatie nodig heeft betreffende deze opdracht om hierover verder te kunnen beslissen. In dat geval geldt het beroepsgeheim van de hulpverlener of zorgverstrekker niet t.a.v. de opdrachtgever.

Karel, 17 jaar, stelde seksueel grensoverschrijdend gedrag t.a.v. zijn stiefzusje van 11 jaar. De jeugdrechter legt Karel hiervoor het volgen van een gespecialiseerd leerproject op als alternatieve maatregel. Na afloop van deze maatregel zal de gespecialiseerde dienst die Karel begeleidde tijdens het leerproject bepaalde informatie, zoals bv. hield Karel zich aan de afspraken, werkte hij goed mee, ... moeten terugkoppelen of rapporteren aan de jeugdrechter.

Ondanks de tussenkomst van het Hof van Cassatie blijft de exacte draagwijdte van het beroepsgeheim soms onzeker door de ruime maar tegelijk ook bijzonder vage formulering van art. 352 Sw. Daarom voerde de wetgever diverse **regelgeving** in die stelt dat bv. een bepaalde beroepscategorie, of iedereen die meewerkt aan het uitvoeren van een bepaalde wet of decreet, drager is van het beroepsgeheim.

TER VERDUIDELIJING

O.a. art. 7 decreet Integrale Jeugdhulp, art. 9 decreet Algemeen Welzijnswerk, art. 77 Jeugdbeschermingswet, ... voorzien dat alle personen die hun medewerking verlenen aan de toepassing van deze regelgeving gebonden zijn door het beroepsgeheim. Van onderwijspersoneel wordt echter algemeen aangenomen dat het geen beroepsgeheim heeft (wel een discretieplicht: zie verder), personeel binnen de kinderopvang ook niet.

Welke informatie valt hieronder?

Informatie betreffende cliënten of patiënten die verkregen werd n.a.v. de hulpverlening of gezondheidszorg, moet slechts geheimgehouden worden wanneer deze **vertrouwelijk** is omdat ze ofwel betrekking heeft op de privésfeer van de betrokkene ofwel omdat de betrokkene ze zelf impliciet of expliciet als vertrouwelijk bestempelt. Louter materiële feiten zonder geheim karakter vallen daarom niet onder het beroepsgeheim. Ook **geanonimiseerde** informatie valt niet onder het beroepsgeheim indien uit deze informatie niet afgeleid kan worden wiens informatie het betreft.

Alles wat uitdrukkelijk of stilzwijgend aan de hulpverlener of gezondheidszorgbeoefenaar werd **toevertrouwd** door de betrokkene zelf, of door derden, valt wel onder het beroepsgeheim. Ook wat de hulpverlener of zorgverstrekker n.a.v. de hulpverlening of gezondheidszorg zelf **vastgesteld** heeft, bv. tijdens een huisbezoek.

Het vertrouwelijke en dus geheime karakter van de informatie blijft trouwens bestaan zolang de betrokkene daar belang bij heeft, dus eventueel ook na zijn overlijden.

B. SCHENDING VAN HET BEROEPSGEHEIM

De opname van het beroepsgeheim in het **Strafwetboek** toont het **belang** aan dat de wetgever aan het beroepsgeheim hecht(te) omdat de schending van het beroepsgeheim kan leiden tot een strafrechtelijke vervolging en dus bijzonder ernstige gevolgen met zich kan meebrengen.

Hiermee wordt vooral het belang van de **vertrouwensrelatie** in de hulpverlening en gezondheidszorg onderstreept: de samenleving garandeert geheimhouding aan cliënten en patiënten, waardoor deze gemakkelijker en met meer vertrouwen de stap kunnen zetten naar hulpverlening of

gezondheidszorg. Zelfs met moeilijke, gevoelige of intieme problemen. **De kern van beroepsgeheim is vertrouwen!**

Aangezien het beroepsgeheim is opgenomen in het Strafwetboek maakt het schenden van het beroepsgeheim, buiten de door de wet of rechtspraak aanvaarde gevallen, een **misdrijf** uit. Naast een mogelijke strafrechtelijke vervolging van dit misdrijf, kunnen echter nog een aantal andere **gevolgen** voortvloeien uit het doorbreken van het beroepsgeheim zoals tuchtsancties, een eis tot schadevergoeding, het onbruikbaar worden van bewijzen, ...

Schending van het beroepsgeheim is een misdrijf

We stellen vast dat cliënten en patiënten steeds beter op de hoogte zijn van hun rechten, en – indien nodig zelfs via het gerecht – eisen dat hun rechten strikt nageleefd worden en dat ook met hun vertrouwelijke informatie zo zorgvuldig mogelijk wordt omgesprongen. De mogelijkheid dat er een klacht ingediend wordt tegen een hulpverlener of gezondheidszorgbeoefenaar omwille van de schending van het beroepsgeheim lijkt dan ook niet zo denkbeeldig meer.

Het CLB verwijst Delfine, 8 jaar, door naar een gespecialiseerd diagnosecentrum om te onderzoeken of ze eventueel lijdt aan een stoornis uit het autismespectrum. Op het intakegesprek stellen de ouders vast dat het team van het diagnosecentrum reeds volledig op de hoogte is van de situatie van Delfine. Ze vinden dat het diagnosecentrum daarom niet meer onbevooroordeeld aan het onderzoek kan beginnen en overwegen daarom klacht in te dienen tegen de medewerker van het CLB wegens de schending van het beroepsgeheim.

De schending van het beroepsgeheim kan slechts **strafrechtelijk vervolgd worden** wanneer twee elementen bewezen worden:

1. De drager van het beroepsgeheim moet vertrouwelijke informatie bekendgemaakt hebben aan derden.

Zoals eerder reeds benadrukt werd, is iedere andere dan de cliënt of patiënt enerzijds, en de hulpverlener of gezondheidszorgbeoefenaar anderzijds, een derde voor wat betreft de toepassing van het beroepsgeheim. Iedere keer wanneer een hulpverlener of gezondheidszorgbeoefenaar vertrouwelijke informatie wil bespreken met een andere persoon dan zijn cliënt of patiënt, zal hij dus zorgvuldig moeten nagaan of dit onder een van de mogelijke uitzonderingen op het beroepsgeheim valt (zie verder) om zich niet bloot te stellen aan strafrechtelijke vervolging.

2. De bekendmaking van het geheim moet opzettelijk zijn gebeurd.

Hulpverleners of gezondheidszorgbeoefenaars zijn strafbaar wanneer ze opzettelijk vertrouwelijke informatie doorgeven aan derden. De manier waarop de bekendmaking gebeurde – mondeling, telefonisch, per mail, schriftelijk, laten ‘meelezen’ op het computerscherm – speelt hierbij geen rol!

Men is echter niet strafbaar wanneer de bekendmaking het gevolg is van een vergissing, nalatigheid of overmacht.

Een boekentas met dossiers die vergeten wordt op de trein, een telefoongesprek dat afgeluisterd wordt door iemand die in de wachtzaal zit, een dossier dat leesbaar op het computerscherm blijft openstaan tijdens de lunchpauze, ... zijn voorbeelden van onzorgvuldig of nalatig gedrag, waardoor vertrouwelijke informatie ten onrechte terecht kon komen bij derden, en dat eventueel kan leiden tot een eis om schadevergoeding, maar

waarbij het beroepsgeheim niet geschonden werd omdat dit niet opzettelijk gebeurde.

Ook wanneer men een pc waarop vertrouwelijke informatie bewaard wordt, moet laten herstellen door een specialist, maakt men zich niet schuldig aan het schenden van het beroepsgeheim.

Gevolgen van de schending van het beroepsgeheim

Wellicht zal het belangrijkste gevolg van de schending van het beroepsgeheim erin bestaan dat de **vertrouwensrelatie** met de cliënt of patiënt een serieuze en misschien wel onherstelbare deuk zal opgelopen hebben waardoor de verdere samenwerking op de helling komt te staan. De cliënt of patiënt die meent dat hij schade heeft ondervonden door de schending van het beroepsgeheim kan hiervoor trouwens een **schadevergoeding** vorderen van de betrokken hulpverlener of gezondheidszorgbeoefenaar.

Ook een strafrechtelijke procedure is mogelijk. De schending van het beroepsgeheim wordt bestraft met een straf van niveau 2. Dit kan onder meer leiden tot een gevangenisstraf van zes maanden tot ten hoogste drie jaar of tot een alternatieve straf, zoals elektronisch toezicht of een werkstraf. Daarnaast kan de rechter een geldboete opleggen.

Daarnaast zijn ook **tuchtsancties** zoals een berisping, schorsing of zelfs ontslag mogelijk door de werkgever, door het disciplinair orgaan van de leden van een bepaalde beroepscategorie zoals bv. de Orde der Artsen, ...

Ten slotte zal informatie die verkregen werd door een inbreuk op het beroepsgeheim niet kunnen worden gebruikt in een gerechtelijke procedure. Deze informatie vormt mogelijk **ontoelaatbaar bewijs**.

C. VERSCHIL BEROEPSGEHEIM - DISCRETIEPLICHT

De discretieplicht wordt in de rechtsleer omschreven als de verplichting om bij het uitoefenen van een functie of ambt geen gegevens vrij te geven aan anderen dan diegenen die gerechtigd zijn er kennis van te nemen.

Art. 17 van de Arbeidsovereenkomstenwet voorziet in het algemeen in een discretieplicht voor **werknemers**. Hulpverleners en gezondheidszorgbeoefenaars die werken in dienstverband voor een werkgever, zijn dus tegelijkertijd gebonden door de discretieplicht én door het beroepsgeheim.

Ambtenaren hebben een ambtelijke discretieplicht, kortweg ambtsgeheim genoemd. Consulente van de jeugdrechtsbank hebben hierdoor dus ook tegelijkertijd een ambtsgeheim én een beroepsgeheim.

Een belangrijk voorbeeld van personen met discretieplicht binnen de jeugdsector zijn personeelsleden binnen het **onderwijs**. Zij hebben zoals gezegd geen beroepsgeheim maar dus wel een discretieplicht. Let wel: Medewerkers van een centrum voor leerlingenbegeleiding (CLB) vallen niet onder 'onderwijs' maar onder 'jeugdhulp', waardoor zij wel gebonden zijn door het beroepsgeheim.

Drie belangrijke verschillen tussen beroepsgeheim en discretieplicht

1. Het **beroepsgeheim** dekt steeds de vertrouwelijke informatie die uitgewisseld wordt tussen **twee personen**: de cliënt of patiënt enerzijds, en de hulpverlener of gezondheidszorgbeoefenaar met beroepsgeheim anderzijds.

De **discretieplicht** of het ambtsgeheim houdt ook de verplichting in om bij het uitoefenen van een functie of ambt zorgvuldig om te gaan met bepaalde informatie en geen informatie te delen met **anderen dan diegenen die gerechtigd zijn er kennis van te nemen**. Anders dan bij het beroepsgeheim kan informatie dus sowieso wel besproken worden buiten de 2-persoonsrelatie, met leidinggevend en/of collega's.

2. Het **beroepsgeheim** is ontwikkeld **in het belang van de vertrouwensrelatie** met de cliënt of patiënt binnen de hulpverlening of gezondheidszorg. Zoals gezegd werd deze vertrouwensrelatie dermate belangrijk geacht dat men het beroepsgeheim opnam in het Strafwetboek waardoor de schending van het beroepsgeheim strafrechtelijke gevolgen met zich kan meebrengen. De **discretieplicht** werd ontwikkeld **in het belang van de werking van de dienst of onderneming**. Niet in het algemeen belang. Daarom wordt een schending van de discretieplicht niet strafrechtelijk gesanctioneerd. Er wordt enkel in **tuchtsancties**, zoals bv. een schorsing of ontslag, voorzien. Daarnaast kunnen personen die schade lijden door de schending van de discretieplicht natuurlijk ook een **schadevergoeding** vorderen.
3. Dragere van het **beroepsgeheim** hebben, wanneer ze opgeroepen worden om te **getuigen** voor een (onderzoeks-)rechter, de mogelijkheid om hun beroepsgeheim in te roepen en de gevraagde maar vertrouwelijke informatie niet bekend te maken. Zij hebben dus een **spreek- én zwijgrecht**. (Zie verder onder de uitzondering 'getuigenis in rechte') Werknemers en ambtenaren met **discretieplicht** krijgen deze mogelijkheid niet. Zij hebben **geen zwijgrecht** en kunnen dus geen informatie achterhouden wanneer ze moeten getuigen in rechte.

TER VERDUIDELIJKING

Verschillen tussen de discretieplicht en het beroepsgeheim:

Discretieplicht of ambtsgeheim...

- In belang van de dienst
- Geldt niet t.a.v. collega's of overste
- Geen zwijgrecht t.a.v. rechter
- Arbeids- of tuchtrechtelijke sanctie of schadevergoeding

Beroepsgeheim...

- In belang van de vertrouwensrelatie cliënt
- Geldt t.a.v. iedereen
- Zwijgrecht, geen zwijgplicht t.a.v. rechter
- Arbeids- of tuchtrechtelijke sanctie of schadevergoeding + strafsanctie

(Dia uit PowerPoint-presentatie van prof dr. Johan Put)

Onderwijspersoneel heeft geen beroepsgeheim, maar wel discretieplicht

Scholen zijn geen hulpverlenende voorzieningen. Onderwijspersoneel is daarom niet gebonden door het beroepsgeheim maar wel door de discretieplicht. Hierdoor kunnen personeelsleden binnen het onderwijs vertrouwelijke informatie over leerlingen onder elkaar bespreken indien nodig. Het onderwijspersoneel kan dus nooit geheimhouding beloven aan leerlingen aangezien het geen zwijgrecht kan invoeren tegen collega's of leidinggevenden.

Ook **vertrouwensleerkrachten, groene leerkrachten, zorgleerkrachten, leerlingenbegeleiders, ...** zijn volgens de

huidige regelgeving, rechtsleer of rechtspraak niet gebonden door het beroepsgeheim. Zij vallen net als het overige onderwijspersoneel onder de discretieplicht. Dit betekent dat ook zij, ondanks hun titel of functie, geen geheimhouding kunnen beloven aan de leerlingen die hen in vertrouwen nemen.

Een bijzondere situatie is deze van personeelsleden binnen onderwijs die optreden als **vertrouwenspersoon binnen de Integrale Jeugdhulp**. Vertrouwenspersonen hebben door toepassing van art. 7 decreet Integrale Jeugdhulp immers wel degelijk beroepsgeheim maar enkel voor wat betreft die informatie die door de minderjarige werd toevertrouwd in het kader van zijn optreden als vertrouwenspersoon. Voor wat betreft informatie waarvan deze persoon kennis krijgt buiten zijn opdracht als vertrouwenspersoon geldt de geheimhoudingsplicht niet.

Virginie, 14 jaar, is zwanger. Al naargelang tot wie ze zich richt voor advies, hulp of zorg, zal deze informatie vertrouwelijk zijn én onder het beroepsgeheim vallen of niet, en bijgevolg wel of niet met haar ouders kunnen gedeeld worden... Richt ze zich tot haar klastitularis of tot de vertrouwensleerkracht op school dan zullen deze onderwijspersoneelsleden haar zwangerschap kunnen bespreken met de collega's en met de directie omdat deze leerkrachten geen beroepsgeheim hebben, enkel een discretieplicht. Daarnaast kunnen deze leerkrachten deze informatie wettelijk gezien niet achterhouden voor de ouders van Virginie vanwege het ouderlijk gezag. Voor een dergelijke situatie bestaat vandaag immers nog geen regelgeving die toelaat om ouders deze informatie te onttrekken.

Gaat Virginie echter ten rade bij een CLB-medewerker, JAC-medewerker, haar huisarts, ... dan valt deze informatie wel onder het beroepsgeheim van deze hulpverleners of gezondheidszorgbeoefenaars. Indien de betrokken hulpverlener of gezondheidszorgbeoefenaar van mening is dat Virginie bekwaam is, zal hij zijn beroepsgeheim ook moeten bewaren tegenover de ouders van Virginie. (Verder meer hierover onder de uitzondering 'vertrouwelijke informatie delen met de ouders van minderjarigen'.)

Informatie-uitwisseling tussen hulpverlening en gezondheidszorg (enerzijds) en onderwijs (anderzijds)

Hulpverleners en gezondheidszorgbeoefenaars hebben beroepsgeheim en kunnen hierdoor, tenzij in het geval van een wettelijke noodtoestand, in principe geen vertrouwelijke informatie over hun cliënten of patiënten delen met onderwijspersoneel. (Zie verder onder gedeeld beroepsgeheim.)

CLB-medewerkers vormen hierop een uitzondering:

Art. 14 Decreet leerlingenbegeleiding en **art. 28 Besluit Vlaamse Regering (BVR) operationalisering van de leerlingenbegeleiding** laten immers toe dat het CLB en de school onderling **relevante** informatie uitwisselen.

Omdat er sprake is van 'relevante informatie-uitwisseling', wat een ruime en vage omschrijving is, is het aan te raden om zich hier zorgvuldig en eerder terughoudend op te stellen. (cf. need to know versus nice to know).

TER VERDUIDELIJING

Art. 14 Decreet betreffende de leerlingenbegeleiding in het basisonderwijs, het secundair onderwijs en de centra voor leerlingenbegeleiding bepaalt:

§ 1. Het centrum en de school maken afspraken over de schoolspecifieke samenwerking en leggen die vast. De school neemt daarvoor het initiatief. De Vlaamse Regering bepaalt welke samenwerkingsafspraken een school en een centrum minstens vastleggen.

Het centrum deelt relevante informatie over de leerlingen in begeleiding met de school. De school deelt relevante informatie die in de school aanwezig is over de leerlingen met het centrum. Leerlingen of de ouders van niet-bekwame leerlingen dienen hun toestemming te geven bij het doorgeven van de informatie verzameld door het centrum voor leerlingenbegeleiding. Bij het doorgeven en het gebruik van deze informatie gelden de regels inzake het ambts- en beroepsgeheim, de deontologie en de bescherming van de persoonlijke levenssfeer.

Voor de toepassing van dit artikel wordt het begrip bekwaamheid gehanteerd zoals gedefinieerd in artikel 4 van het decreet van 7 mei 2004 betreffende de rechtspositie van de minderjarige in de integrale jeugdhulp.

Art. 28 BVR tot operationalisering van de leerlingenbegeleiding in het basisonderwijs, het secundair onderwijs en de centra voor leerlingenbegeleiding stelt:

§ 1. Met behoud van de toepassing van de bepalingen van het decreet van 12 juli 2013 betreffende de integrale jeugdhulp mogen de medewerkers van een centrum alleen in het belang van de leerling gegevens uit het multidisciplinaire dossier bezorgen aan de volgende derden:

1° betrokken personeelsleden van de school voor de gegevens die nodig zijn om hun taak naar behoren te kunnen vervullen, na toestemming van de bekwame leerling of de ouders van de niet-bekwame leerling; ...

2. Afwijkingen van het beroepsgeheim

Artikel 352 van het Strafwetboek voorziet zelf in enkele uitzonderingen op de geheimhoudingsplicht die het invoert. Men is niet strafbaar indien men vertrouwelijke informatie bekendmaakt wanneer men een getuigenis aflegt in rechte of voor een parlementaire onderzoekscommissie, noch wanneer men bij wet verplicht of toegelaten wordt om die informatie bekend te maken. Daarnaast zijn er nog enkele algemeen door de rechtsleer of rechtspraak erkende uitzonderingen zoals o.a. de noodtoestand, het gedeeld beroepsgeheim en de verdediging in rechte, ...

A. GETUIGENIS IN RECHTE

De 'getuigenis in rechte' is een eerste belangrijke en wettelijke uitzondering op het beroepsgeheim. Art. 352 Sw. zelf voorziet dat iemand niet vervolgd kan worden wanneer hij zijn beroepsgeheim schendt in het kader van een getuigenis **voor een parlementaire onderzoekscommissie, een rechter of onderzoeksrechter**. Aan de andere kant voorziet art. 929 Ger.W. dat men het beroepsgeheim kan inroepen om te worden ontslagen van het afleggen van een getuigenis in rechte. Er is hier dus sprake van een **spreekrecht** maar tegelijkertijd ook van een **zwijgrecht**. Er is geen spreekplicht.

Een getuigenis in rechte kan **niet** gelijkgesteld worden aan een getuigenis **voor politie of parket**. In dat geval mag de hulpverlener of gezondheidszorgbeoefenaar zijn beroepsgeheim niet doorbreken, tenzij er sprake is van een andere uitzondering zoals bv. de noodtoestand.

Een CLB-medewerker krijgt een politieagent over de vloer met een document ondertekend door de procureur des Konings met daarin de vraag om een dossier van een leerling te overhandigen. De CLB-medewerker gaat er, ten onrechte, van uit dat hij moet ingaan op dit verzoek en geeft het bewuste dossier mee. De CLB-medewerker schendt zijn beroepsgeheim door vertrouwelijke informatie (in casu onder de vorm van een dossier) vrijwillig te delen met de procureur. Enkel de onderzoeksrechter kan een inbeslagname van een dossier (of een huiszoeking) bevelen. Een louter verzoek van politie of parket volstaat niet om het beroepsgeheim te doorbreken.

B. VERPLICHTING OF TOELATING DOOR DE WET

Verschillende wettelijke bepalingen verplichten personen om vertrouwelijke informatie bekend te maken, of laten dit toe. Art. 352 Sw. voorziet dat de schending van het beroepsgeheim ook in dergelijke gevallen niet strafbaar is.

Veel hulpverleners stellen zich in dat kader vragen over '**de meldingsplicht**'. Artikelen 29 en 30 van het Wetboek van Strafvordering voeren een meldingsplicht in. Art. 29 Sv. voorziet in een bijzondere, ambtelijke meldingsplicht, nl. de plicht om aangifte te doen van misdrijven waarvan men kennis krijgt tijdens de uitoefening van zijn ambt. Art. 30 van het Sv. voert een algemene private aangifteplicht in, nl. iedereen die getuige is geweest van een aanslag op de openbare veiligheid, of op iemands leven of eigendom moet hiervan aangifte doen bij de procureur des Konings. Vraag is of art. 29 en 30 van het Wetboek van Strafvordering een wettelijke verplichting uitmaken die het mogelijk maken om het beroepsgeheim te doorbreken? De meerderheidsvisie binnen de rechtspraak en rechtsleer

meent van niet: hoewel art. 29 en 30 Sv. ook strafrechtelijke bepalingen zijn, staan geen strafsancities op het schenden ervan, terwijl het beroepsgeheim wel strafrechtelijk gesanctioneerd wordt. Hieruit leidt men af dat het beroepsgeheim **voorrang krijgt op de meldingsplicht**.

Het **schuldig verzuim** dat opgenomen is in art. 299 van het Strafwetboek is wel een voorbeeld van een dergelijke wettelijke verplichting. Art. 299 stelt het opzettelijk nalaten hulp te verlenen of te verschaffen aan iemand die in groot gevaar verkeert strafbaar. Wanneer iemand zelf niet de nodige hulp kan bieden, zal hij eventueel derden bij de situatie moeten betrekken. In dat geval krijgt het handelen om een onmiddellijk groot gevaar af te wenden voorrang op het beroepsgeheim.

Kelly, een meisje van 15, koestert een hevige wrok tegen de medeleerlingen in haar klas die haar sinds jaar en dag pesten. Bovendien neemt ze het de school kwalijk dat deze in haar ogen niet genoeg ondernam om haar hierin te helpen. Op een bepaald moment wordt het haar allemaal te veel. Tijdens een gesprek met een JAC-medewerker barst ze uit dat ze de hele school dood wenst. Hiermee brengt ze de JAC-medewerker in een moeilijk parket: Uit Kelly in een opwelling op een onhandige manier enkel haar emoties zonder dat er sprake is van een reëel gevaar, dan moet en kan de JAC-medewerker hiervan geen derden op de hoogte brengen wegens zijn beroepsgeheim. Bedoelt Kelly met haar uitspraak echter dat ze van plan is om zelf geweld te plegen op school om wraak te nemen, dan moet de JAC-medewerker natuurlijk ingrijpen en mag hij derden, zoals bv. de school of de politie, inlichten over de mogelijke gevaarsituatie.

C. NOODTOESTAND

De noodtoestand is sinds 1 september 2026 uitdrukkelijk opgenomen als algemene rechtvaardigingsgrond in artikel 13 van het Strafwetboek. Die kan dus onder strikte voorwaarden rechtvaardigen dat een hulpverlener het beroepsgeheim doorbreekt.

De noodtoestand houdt in dat het doorbreken van het beroepsgeheim de enige mogelijkheid is om belangrijkere, door de wet erkende, waarden of belangen te beschermen. Om van een noodtoestand te kunnen spreken, moet aan een aantal voorwaarden worden voldaan.

Ten eerste moet er een **ernstig en onmiddellijk gevaar** dreigen. Dit betekent dat de betrokken hulpverlener of gezondheidszorgbeoefenaar moet inschatten dat er een reële en ernstige mogelijkheid bestaat dat een hoger ingeschatte waarde of belang acuut in gevaar is.

Ten tweede moet het recht of belang dat men wil beschermen **van hogere waarde zijn** dan het belang dat door het doorbreken van het beroepsgeheim wordt prijsgegeven. Er wordt algemeen aanvaard dat de bescherming van de fysieke of seksuele integriteit van een persoon een dergelijk belang van hogere waarde kan zijn.

En, ten slotte, moet het doorbreken van het beroepsgeheim de **enige mogelijkheid** zijn om het gevaar af te wenden. Indien men zelf kan ingrijpen om het gevaar af te wenden mag men zijn beroepsgeheim dus niet schenden. De noodtoestand kan bovendien niet worden ingeroepen wanneer de betrokkene het gevaar zelf opzettelijk heeft doen ontstaan.

Het is aan de betrokken hulpverlener of zorgverstrekker om in te schatten of er sprake is van een reële gevaarsituatie, én welke stappen best kunnen ondernomen worden om deze situatie te beëindigen.

Wanneer er sprake is van een noodtoestand, kan men zijn beroepsgeheim doorbreken om een **derde** te betrekken bij de situatie om op die manier de noodtoestand te stoppen. Men hoeft niet noodzakelijk de politie of het parket in te lichten. Een andere gespecialiseerde dienst als

bv. het Vertrouwenscentrum Kindermishandeling inschakelen kan ook indien de hulpverlener of gezondheidszorgbeoefenaar inschat dat deze piste de beste oplossing is voor de concrete situatie.

Binnen de integrale jeugdhulp voorziet art. 76 decreet IJH daarnaast in een specifieke wettelijke mogelijkheid om informatie aan een gemandateerde voorziening te verstrekken zonder instemming van de betrokkene, wanneer dat noodzakelijk kan worden geacht om een verontrustende situatie (VOS) te onderzoeken.

De twaalfjarige Victor woont, vanwege een erg moeilijke situatie thuis, sinds 2 jaar bij een pleeggezin. De uithuisplaatsing valt Victor bijzonder moeilijk. Tijdens gesprekken met het CLB liet hij reeds enkele keren vallen dat hij aan zelfdoding denkt. Indien de CLB-medewerker inschat dat Victor er serieus aan denkt om uit het leven te stappen en ze hem zelf niet op andere gedachten kan brengen, mag ze hiervan iemand, bv. zijn pleegouders, of de psycholoog die Victor sinds kort bezoekt, ... verwittigen zonder dat ze dan kan gestraft worden wegens de schending van haar beroepsgeheim.

Natalie, 10 jaar, vertelt aan haar huisarts dat ze misbruikt wordt door haar stiefvader. De huisarts kan, moet zelfs, ondanks zijn beroepsgeheim stappen zetten om Natalie uit haar benarde situatie te helpen: hij kan bv. de moeder van Natalie inlichten, of de situatie signaleren aan het Vertrouwenscentrum Kindermishandeling, of het misbruik melden aan de procureur des Konings (onder toepassing van art. 353, § 1 Sw – zie verder).

D. ART. 353, §1 SW. MELDINGSRECHT

Hier vindt men een **concrete uitwerking van een noodtoestand** terug. Dit artikel voert nl. de mogelijkheid in om het beroepsgeheim te doorbreken door de procureur des Konings in te lichten wanneer bepaalde misdrijven werden gepleegd op een minderjarige of op een persoon die **kwetsbaar** is ten gevolge van zijn leeftijd, zwangerschap, partnergeweld, geweld vanuit culturele, religieuze of traditionele motieven of de zogenaamde 'eer', een ziekte dan wel een lichamelijk of geestelijk gebrek.

Art. 353, §1 **kan** ingeroepen worden in twee situaties:

1. Er bestaat een ernstig en dreigend gevaar voor de **psychische of fysieke integriteit van de betrokken** minderjarige of kwetsbare persoon; én men mag niet in staat zijn om deze integriteit zelf of met hulp van anderen te beschermen.
2. Er zijn aanwijzingen van een gewichtig en reëel gevaar dat **andere** minderjarigen of kwetsbare personen het slachtoffer worden van misdrijven bedoeld in artikel Art. 353, §1 én men mag niet in staat zijn om deze integriteit zelf of met hulp van anderen te beschermen.

Art. 353, §1 voorziet dus in een **meldingsrecht**. Hulpverleners of gezondheidszorgbeoefenaars zijn echter niet verplicht om de procureur op de hoogte te brengen. Ze kunnen er steeds voor opteren om andere maatregelen te treffen of om hun beroepsgeheim te doorbreken op basis van de noodtoestand om andere, meer gespecialiseerde personen of diensten bij de situatie te betrekken om de minderjarige te helpen.

E. ART. 353, §2 SW. CASUSOVERLEG

In 2017 werd een artikel 458ter ingevoegd in het Strafwetboek om **casusoverleg** mogelijk te maken en zo tot een interdisciplinaire samenwerking te kunnen komen tussen diverse dragers van een beroepsgeheim. Deze regeling is in het nieuwe Strafwetboek opgenomen in art. 353, §2.

Dat stelt dat men zijn beroepsgeheim mag doorbreken wanneer men deelneemt aan een overleg georganiseerd met het oog op (1) de bescherming van de psychische of fysieke integriteit van personen of derden, dus bv. in het kader van intrafamiliaal geweld; of (2) ter voorkoming van terroristische misdrijven of misdrijven gepleegd in het raam van een criminele organisatie, bv. in het kader van een Lokale Integratie Veiligheidscel (LIVC). Let wel, men mag zijn beroepsgeheim enkel doorbreken ter bespreking van de concrete situatie die aanleiding geeft tot het casusoverleg. Men mag bv. geen elementen uit het verleden delen die niet direct te maken hebben met de huidige situatie.

Het overleg moet verder georganiseerd worden (1) bij of krachtens een wet; of (2) met de gemotiveerde toestemming van de procureur des Konings. En het doel van het overleg moet vooraf duidelijk zijn, alsook wie aan het overleg kan deelnemen, en wat de modaliteiten zijn.

Er is ten slotte sprake van een zogenaamd '**geheim van de tafel**'. Wat besproken wordt tijdens het overleg mag dus niet naar buiten gebracht worden door de deelnemers.

F. HET GEDEELD BEROEPSGEHEIM

Onder toepassing van de rechtsfiguur van het 'gedeeld beroepsgeheim' kunnen hulpverleners en gezondheidszorgbeoefenaars in het belang van hun cliënten of patiënten die hiervan op voorhand geïnformeerd werden, bepaalde, noodzakelijke informatie doorgeven aan derden die ook dragers zijn van het beroepsgeheim én die in dezelfde hoedanigheid, en binnen dezelfde context betrokken zijn bij de hulpverlening of gezondheidszorg.

Het gedeeld beroepsgeheim is niet op een algemene manier voorzien als uitzondering op het beroepsgeheim in de wet. Het wordt wel erkend binnen de **rechtsleer** en is ondertussen ook terug te vinden in **specifieke regelgeving**, zoals o.a. in art. 74 decreet Integratie Jeugdhulp. Om van gedeeld beroepsgeheim te kunnen spreken moet informatie-uitwisseling in beginsel aan volgende voorwaarden voldoen:

1. Ze moet gebeuren **tussen dragers van het beroepsgeheim**. Tussen hulpverleners en gezondheidszorgbeoefenaars enerzijds, en leerkrachten anderzijds kan bv. geen informatie uitgewisseld worden omdat deze laatsten geen beroepsgeheim hebben.
2. Ze moet gebeuren in het **belang** van de hulpverlening of gezondheidszorg.
3. Enkel die informatie die **noodzakelijk** is voor de continuïteit of de kwaliteit van de hulp of zorg mag uitgewisseld worden.

4. De cliënt of patiënt moet er vooraf over **geïnformeerd** zijn.

5. De informatie kan enkel uitgewisseld worden tussen hulpverleners of gezondheidszorgbeoefenaars die **binnen dezelfde context** meewerken aan de hulpverlening of gezondheidszorg. Tussen actoren werkzaam binnen de vrijwillige, buitengerechtelijke hulpverlening en actoren werkzaam binnen de gerechtelijke hulpverlening kan onder toepassing van het gedeeld beroepsgeheim bv. geen vertrouwelijke informatie doorgespeeld worden.

Jochem, 8 jaar, woont een tijdje in een voorziening bijzondere jeugdzorg. De leefgroepbegeleider vraagt zich af wat de voorziening kan doorgeven aan de school van Jochem betreffende zijn situatie... Zoals gezegd heeft onderwijspersoneel geen beroepsgeheim. Hierdoor kan de voorziening in principe geen vertrouwelijke informatie m.b.t. de hulpverlening delen met de school. Jochem zelf, of zijn ouders kunnen dat natuurlijk wel. Ook het CLB kan relevante, vertrouwelijke informatie delen met school omwille van specifieke regelgeving. Enkele minimale, eerder administratieve gegevens, zoals Jochems verblijfsadres, de contactgegevens van de persoon die gecontacteerd moet worden als Jochem ziek wordt op school, ... kunnen o.i. wel doorgegeven worden door de voorziening, hoewel de school hierdoor natuurlijk wel te weten komt dat Jochem in een voorziening verblijft.

Maaïke heeft het moeilijk omdat haar ouders gaan scheiden. Omdat de stress en het verdriet zich o.a. ook uiten in allerlei lichamelijke klachten, wordt de huisarts erbij gehaald. Deze verwijst Maaïke door naar een psycholoog om haar de situatie te helpen verwerken. Om de huisarts op de hoogte te houden over de toestand van Maaïke, stuurt deze psycholoog hem om de 3 maanden een verslag op van zijn begeleiding.

Enkele belangrijke opmerkingen m.b.t. het gedeeld beroepsgeheim binnen de integrale jeugdhulp (IJH):

Art. 74 decreet IJH voorziet dat actoren binnen de IJH, bij de uitvoering van hun opdrachten, onderling noodzakelijke gegevens mogen uitwisselen in het belang van personen tot wie de jeugdhulp zich richt. Men moet hiervoor wel de instemming van de betrokkenen proberen te verkrijgen.

Gegevensoverdracht tussen de gemandateerde voorzieningen enerzijds en magistraten belast met jeugdzaken, en sociale diensten anderzijds is in principe **verboden** (art. 75 decreet IJH). Dit verbod geldt echter niet wanneer men hiervoor de geïnformeerde en schriftelijke instemming heeft van de bekwame minderjarige, en van zijn ouders of opvoedingsverantwoordelijken. Het verbod geldt evenmin voor de overdracht van basisgegevens m.b.t. de identificatie van de betrokken partijen of m.b.t. de jeugdhulp die verleend wordt of werd.

Art. 75/1 decreet IJH voorziet in een gelijkaardig **verbod** voor de gegevensoverdracht tussen jeugdhulpaanbieders enerzijds en magistraten belast met jeugdzaken, en sociale diensten anderzijds. Maar met de geïnformeerde en schriftelijke instemming van de bekwame minderjarige, en

van zijn ouders of opvoedingsverantwoordelijken kan wel informatie doorgegeven worden. Ook basisgegevens m.b.t. de identificatie van de betrokkenen; of m.b.t. het feit of er jeugdhulp werd aangevat, voortgezet of beëindigd kunnen doorgegeven worden maar **alleen op schriftelijke vraag** van magistraten belast met jeugdzaken of sociale diensten.

Art. 75/2 decreet IJH voorziet daarnaast dat een hulpverlener die betrokken is bij de zorg of het welzijn van een ouder of opvoedingsverantwoordelijke op vraag van de sociale dienst bepaalde basisgegevens over deze hulpverlening kan delen. Andere noodzakelijke gegevens kunnen enkel gedeeld worden met de geïnformeerde en schriftelijke instemming van de betrokken ouder of opvoedingsverantwoordelijke.

G. BEROEPSGEHEIM T.A.V. DE OUDERS VAN MINDERJARIGEN

Als uitgangspunt geldt dat alle minderjarigen, ongeacht hun leeftijd of bekwaamheid, recht hebben op privacy en op een vertrouwelijke behandeling van hun persoonlijke gegevens. Hulpverleners en gezondheidszorgbeoefenaars hebben dus ook beroepsgeheim indien hun cliënten of patiënten minderjarig zijn. Maar geldt het beroepsgeheim ook t.a.v. de ouders van deze minderjarigen?

Ouders hebben vanuit hun ouderlijk gezag recht om fundamentele opvoedingsbeslissingen te nemen over hun minderjarige kinderen omdat minderjarigen als principieel handelingsonbekwaam worden beschouwd. Ouders hebben dan ook nood aan, én recht op informatie over hun kinderen om goede beslissingen te kunnen nemen. Het ouderlijk gezag heeft daarbij een evolutief karakter: naarmate de minderjarige ouder en bekwaamer wordt en meer zelf beslissingen kan nemen, neemt ook de ruimte voor zelfstandigheid en vertrouwelijkheid toe. Let wel: wanneer het gaat om informatie die gedekt wordt door het beroepsgeheim, zal de hulpverlener of

gezondheidszorgbeoefenaar steeds zorgvuldig moeten afwegen welke informatie ouders nodig hebben onder toepassing van het ouderlijk gezag. Daarbij spelen onder meer de leeftijd en bekwaamheid van de minderjarige, de betrokkenheid van de ouders bij de hulpverlening en het belang van de minderjarige een rol. Niet zomaar alle informatie moet dus met hen gedeeld worden.

Het decreet rechtspositie van de minderjarige in de Integrale Jeugdhulp en de wet patiëntenrechten voorzien bovendien een belangrijke uitzondering op de principiële handelingsonbekwaamheid van minderjarigen: bekwame minderjarige cliënten in de Integrale Jeugdhulp én minderjarige patiënten kunnen zelfstandig beslissingen nemen over de jeugdhulp (wanneer deze jeugdhulp zich enkel tot de minderjarige richt) of gezondheidszorg. Hierdoor hebben ouders geen nood aan informatie over de jeugdhulp (wanneer deze zich uitsluitend tot hun minderjarige kind richt) of gezondheidszorg om beslissingen te kunnen nemen en geldt het beroepsgeheim tegenover ouders van bekwame minderjarige cliënten in de jeugdhulp en bekwame minderjarige patiënten op dezelfde manier als voor meerderjarigen. Met dezelfde uitzonderingen.

Charlotte, 15 jaar, is zwanger. Ze wil de zwangerschap graag afbreken en stapt naar haar huisarts om haar mogelijkheden te bespreken. Ze wil niet dat haar ouders te weten komen dat ze zwanger is en vraagt haar huisarts om hen niet in te lichten. Aangezien een zwangerschap pas voorkomt wanneer een meisje de tienerleeftijd heeft bereikt, én aangezien een abortus op medisch vlak slechts een lichte ingreep is waar weinig risico's aan verbonden zijn, nemen artsen in België aan dat

minderjarige, zwangere meisjes die een abortus overwegen, bekwaam zijn om hierover zelf te beslissen. Charlotte zal dus zelf kunnen beslissen over een eventuele abortus. Aangezien we hier te maken hebben met een bekwame minderjarige, zal de huisarts haar ouders niet op de hoogte mogen brengen van haar zwangerschap of van de abortus omwille van zijn beroepsgeheim.

H. INSTEMMING VAN DE CLIËNT OF PATIËNT

De opname in het **Strafwetboek** maakt het in principe moeilijk om de **cliënt of patiënt**, wiens vertrouwelijke informatie onderwerp uitmaakt van het beroepsgeheim, zeggenschap te geven over (de schending van) het beroepsgeheim. Het is het parket en in laatste instantie de strafrechter die zal oordelen of het beroepsgeheim (onterecht) geschonden werd, en gesanctioneerd moet worden.

Er bestaat nog steeds **discussie** over het feit of de cliënt of patiënt wettelijk kan instemmen met het doorgeven van zijn vertrouwelijke informatie.

Bepaalde juristen menen van niet: de betrokkene, het slachtoffer dat beschermd wordt tegen het misdrijf, is geen eigenaar van het beroepsgeheim en kan de hulpverlener of gezondheidszorgbeoefenaar er bijgevolg niet van ontslaan. Anderen, zoals o.a. prof. dr. Put, menen echter van wel: de schending van het beroepsgeheim is een misdrijf dat enkel tot stand kan komen indien het slachtoffer niet instemt met de bekendmaking van zijn geheimen.

Zolang we niet met zekerheid kunnen aannemen dat alle rechters de instemming van de betrokkene aanvaarden als mogelijke uitzondering op het beroepsgeheim,

moeten hulpverleners en zorgverstrekkers hier toch de nodige **voorzichtigheid** aan de dag leggen! Instemming is bovendien geen vrijgeleide om onbeperkt informatie te delen. Ook wanneer de cliënt of patiënt instemt, moet zorgvuldig worden afgewogen welke informatie noodzakelijk is om door te geven en of het aangewezen is dat de hulpverlener deze informatie zelf deelt. Waar mogelijk kan de cliënt of patiënt de informatie ook zelf doorgeven.

Tenzij er natuurlijk sprake is van een duidelijke **wettelijke uitzondering** zoals bv. het geval is voor het CLB. Art. 28.BVR **operationalisering van de leerlingenbegeleiding in het basisonderwijs, het secundair onderwijs en de centra voor leerlingenbegeleiding** voorziet nl. dat CLB-medewerkers in het belang van leerlingen gegevens uit het multidisciplinair dossier mogen bezorgen aan derden op gemotiveerd verzoek of **na schriftelijke toestemming** van de bekwame minder- of meerderjarige leerling; of van de ouders, in eigen naam of namens de niet-bekwame minder- of meerderjarige leerling.

Indien hulpverleners en gezondheidszorgbeoefenaars daarnaast toch informatie wensen uit te wisselen met derden op basis van de instemming van de cliënt of patiënt, zonder dat een andere wettelijke, of algemeen aanvaarde uitzondering dit mogelijk maakt, moet de instemming van de cliënt minstens **voorafgaandelijk, vrij, specifiek, geïnformeerd en uitdrukkelijk gegeven worden**. Zelfs als de minderjarige geen bezwaar zou hebben, is het toch nog steeds nodig dat de persoon met beroepsgeheim een afweging maakt. De hulpverlener moet altijd afwegen of dit wel degelijk in het belang van de cliënt is, en of het de hulpverlening vooruit helpt. Voorkeur: vertrouwelijke informatie door de cliënt of patiënt zelf laten geven.

I. EIGEN VERDEDIGING IN RECHTE

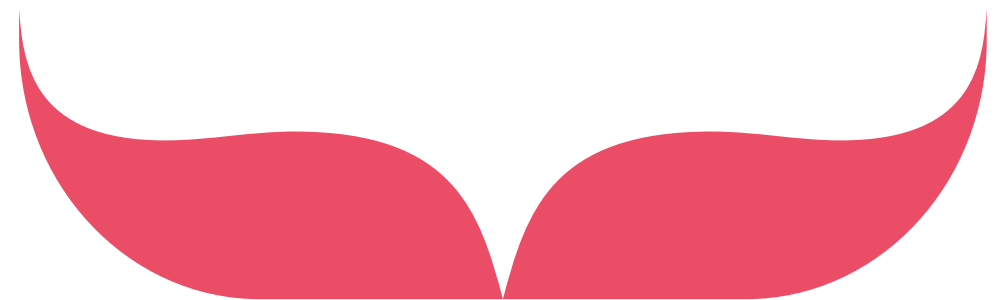
Wanneer een persoon gebonden is door het beroepsgeheim en zich voor een rechtbank moet verdedigen, mag hij eventueel zijn beroepsgeheim doorbreken en bepaalde vertrouwelijke informatie die noodzakelijk en relevant is voor zijn verweer, bekendmaken aan zijn advocaat, de gerechtsdeskundigen, de rechter, de tegenpartij of het parket.

Ten slotte

Het beroepsgeheim is sinds 1 september 2026 opgenomen in artikel 352 Sw. Het nieuwe Strafwetboek heeft de regeling op verschillende punten gemoderniseerd en verduidelijkt, onder meer door de algemene omschrijving van wie onder het beroepsgeheim kan vallen en door bepaalde uitzonderingen en rechtvaardigingsgronden duidelijker wettelijk te verankeren.

Toch blijven er in de praktijk nog vragen bestaan over de precieze grenzen van het beroepsgeheim, bijvoorbeeld bij informatie-uitwisseling tussen verschillende hulpverleners of gezondheidszorgbeoefenaars, bij de instemming van cliënten of patiënten en bij de toepassing van bijzondere sectorale regelgeving.

Het blijft daarom belangrijk om bij elke informatie-uitwisseling zorgvuldig na te gaan of er een wettelijke of algemeen aanvaarde grond bestaat om vertrouwelijke informatie te delen, welke informatie noodzakelijk is en met wie deze kan worden gedeeld.

Meer weten, nog vragen?

TOEPASSELIJKE REGELGEVING

Art. 353 Sw. Schending van beroepsgeheim

Schending van het beroepsgeheim is het opzettelijk door een persoon die uit hoofde van zijn staat of beroep kennis draagt van geheimen die hem zijn toevertrouwd, bekend maken van deze geheimen buiten het geval dat hij geroepen wordt om in rechte of voor een parlementaire onderzoekscommissie getuigenis af te leggen en buiten het geval dat de wet hem verplicht of toelaat die geheimen bekend te maken. Dit misdrijf wordt bestraft met een straf van niveau 2.

Art. 354 Sw. Afwijkingen van het beroepsgeheim

§ 1. Eenieder, die uit hoofde van zijn staat of beroep houder is van geheimen en hierdoor kennis heeft van een misdrijf zoals omschreven in de artikelen 96 tot 101, 134 tot 149, 151 tot 165, 171 tot 174, 194 tot 202, 206 tot 211, 258, 310 tot 315, 328 tot 330, en 333 tot 337, gepleegd op een minderjarige, op een persoon in een kwetsbare toestand in de zin van artikel 79, 2°, of op een persoon in een kwetsbare toestand ten gevolge van partnergeweld of het gebruiken van geweld in naam van culturele drijfveren, gewoontes, religie, tradities of de zogenaamde “eer”, kan, onverminderd de verplichtingen hem opgelegd door artikel 299, het misdrijf ter kennis brengen van de procureur des Konings in de volgende gevallen:

- hetzij wanneer er een ernstig en dreigend gevaar bestaat voor de fysieke of psychische integriteit van de minderjarige of de bedoelde persoon in een kwetsbare toestand en hij deze integriteit niet zelf of met hulp van anderen kan beschermen;
- hetzij wanneer er aanwijzingen zijn van een gewichtig en reëel gevaar dat andere minderjarigen of zoals hierboven bedoelde personen in een kwetsbare toestand het slachtoffer zouden worden van de in voormelde

artikelen bedoelde misdrijven en hij deze integriteit niet zelf of met hulp van anderen kan beschermen.

§ 2. Er is geen misdrijf wanneer iemand die uit hoofde van zijn staat of beroep houder is van geheimen, deze meedeelt in het kader van een overleg dat wordt georganiseerd, hetzij bij of krachtens een wet, hetzij bij een met redenen omklede toestemming van de procureur des Konings.

Dit overleg kan uitsluitend worden georganiseerd, hetzij met het oog op de bescherming van de fysieke en psychische integriteit van de persoon of van derden, hetzij ter voorkoming van de terroristische misdrijven bedoeld in titel 4, hoofdstuk 1, of van de misdrijven gepleegd in het raam van een criminele organisatie, bedoeld in artikel 406.

De in het eerste lid bedoelde wet of de met redenen omklede toestemming van de procureur des Konings bepalen ten minste wie aan het overleg kan deelnemen, met welke finaliteit en volgens welke modaliteiten het overleg zal plaatsvinden.

De deelnemers zijn tot geheimhouding verplicht wat betreft de tijdens het overleg meegedeelde geheimen. Eenieder die dit geheim schendt, wordt gestraft met een straf van niveau 2. De geheimen die tijdens dit overleg worden meegedeeld, kunnen slechts aanleiding geven tot de strafrechtelijke vervolging van de misdrijven waarvoor het overleg werd georganiseerd.

§ 3. De paragrafen 1 en 2 zijn niet van toepassing op de advocaat voor wat betreft het meedelen van vertrouwelijke informatie van zijn cliënt wanneer die zijn cliënt mogelijk aan strafvervolging blootstelt.

Art. 929 Ger.W.

Indien de getuige aanvoert dat hij een wettige reden heeft om te worden ontslagen van het afleggen van de eed of de getuigenis en indien een van de partijen vordert dat hij het zal doen, beslist de rechter over het tussengeschied. Als wettige reden wordt ondermeer beschouwd het beroepsgeheim waarvan de getuige bewaarder is. De rechter mag

geen veroordeling uitspreken dan na het verweer van de getuige en de toelichting van de partijen te hebben gehoord.

Art. 29 Sv.

Iedere gestelde overheid, ieder openbaar officier of ambtenaar die in de uitoefening van zijn ambt kennis krijgt van een misdrijf, is verplicht daarvan dadelijk bericht te geven aan de procureur des Konings bij de rechtbank binnen wier rechtsgebied dat misdrijf is gepleegd of de verdachte zou kunnen worden gevonden, en aan die magistraat desbetreffende inlichtingen, processen-verbaal en akten te doen toekomen.

Art. 30 Sv.

Ieder die getuige is geweest van een aanslag, hetzij tegen de openbare veiligheid, hetzij op iemands leven of eigendom, is eveneens verplicht daarvan bericht te geven aan de procureur des Konings, hetzij van de plaats van het misdrijf, hetzij van de plaats waar de verdachte kan worden gevonden.

Art. 299 Sw. Schuldig hulpverzuim

Schuldig verzuim is het opzettelijk nalaten hulp te verlenen of te verschaffen aan iemand die in groot gevaar verkeert nadat de verzuimer deze toestand zelf heeft vastgesteld of nadat die toestand aan hem is beschreven door diegenen die zijn hulp inroepen.

Art. 7 Decreet betreffende de Integrale Jeugdhulp

Met behoud van de toepassing van artikel 72 tot en met 76, waaronder het gezamenlijk en gedeeld beroepsgeheim, zijn alle personen die hun medewerking verlenen aan de toepassing van dit decreet, gebonden door de geheimhoudingsplicht met betrekking tot de gegevens waarvan ze bij de uitoefening van hun opdracht kennis krijgen en die daarmee verband houden. Elke overtreding van dit artikel wordt gestraft met gevangenisstraf van acht dagen tot zes maanden en met een geldboete van honderd euro tot vijfhonderd euro.

Art. 73 Decreet betreffende de Integrale Jeugdhulp (= het gezamenlijk beroepsgeheim binnen de IJH voor mensen binnen dezelfde organisatie)

Als verschillende personeelsleden van de toegangspoort belast zijn met de indicatiestelling, wisselen ze onderling de persoonsgegevens uit die nuttig zijn om de indicatiestelling te verrichten.

Als verschillende personeelsleden van de toegangspoort belast zijn met de jeugdhulpregie, wisselen ze onderling de persoonsgegevens uit die nuttig zijn om de jeugdhulpregie te verrichten.

Als verschillende personen van een gemandateerde voorziening betrokken zijn bij een dossier, wisselen ze onderling de persoonsgegevens uit die nuttig zijn voor de effectieve aanpak ervan.

Als verschillende consultants van de sociale dienst betrokken zijn bij een dossier, wisselen ze onderling de persoonsgegevens uit die nuttig zijn voor de effectieve aanpak ervan.

Art. 74 decreet betreffende de integrale jeugdhulp (= het gedeeld beroepsgeheim binnen de IJH voor mensen buiten dezelfde organisatie)

De actoren, vermeld in artikel 72, wisselen onder elkaar persoonsgegevens uit met het oog op de uitvoering van de bevoegdheden en taken, geregeld bij of krachtens dit decreet. Met behoud van de toepassing van de verplichtingen en beperkingen die voortvloeien uit de wet van 8 december 1992 tot bescherming van de persoonlijke levenssfeer ten opzichte van de verwerking van persoonsgegevens of uit de regelgeving van de sectoren, is de gegevensuitwisseling onderworpen aan de volgende voorwaarden:

- 1° de gegevensuitwisseling heeft alleen betrekking op gegevens die noodzakelijk zijn voor de jeugdhulpverlening;
- 2° de gegevens worden alleen uitgewisseld in het belang van de personen tot wie de jeugdhulpverlening zich richt;
- 3° de actoren, vermeld in artikel 72, proberen, zo veel mogelijk, de instemming met de gegevensuitwisseling te verkrijgen van de persoon op wie de gegevens betrekking hebben.

De Vlaamse Regering kan nadere regels bepalen over de vorm waarin en de wijze waarop de persoonsgegevens worden uitgewisseld.

Art. 75 Decreet betreffende de Integrale Jeugdhulp

Behalve in de gevallen die bij of krachtens dit decreet zijn bepaald, is elke vorm van gegevensoverdracht verboden tussen enerzijds de gemandateerde voorzieningen en anderzijds de magistraten, belast met jeugdzaken en de sociale diensten.

Het verbod, vermeld in het eerste lid, geldt niet als de betrokken minderjarige die minstenstwaalf jaar is of die, als hij jonger is, tot een redelijke beoordeling van zijn belangen in staat is, en zijn ouders of opvoedingsverantwoordelijken op een geïnformeerde en schriftelijke wijze instemmen met de overdracht van gegevens. Het verbod geldt evenmin voor de basisgegevens met betrekking tot:

1° de identificatie van de betrokken partijen;

2° de jeugdhulpverlening die verleend wordt of die al verleend is aan de minderjarige en, in voorkomend geval, aan zijn ouders of opvoedingsverantwoordelijken.

Art. 75/1 Decreet betreffende de Integrale Jeugdhulp

Behalve in de gevallen die bij of krachtens dit decreet zijn bepaald, is elke vorm van gegevensoverdracht verboden tussen enerzijds de jeugdhulpaanbieders die geen gemandateerde voorziening zijn, en anderzijds de magistraten, belast met jeugdzaken en de sociale diensten. Het verbod, vermeld in het eerste lid, geldt niet als de betrokken minderjarige, die minstens twaalf jaar is of, als hij jonger is, tot een redelijke beoordeling van zijn belangen in staat is, en zijn ouders of opvoedingsverantwoordelijken op een geïnformeerde en schriftelijke wijze instemmen met de overdracht van gegevens.

Het verbod geldt evenmin voor de basisgegevens met betrekking tot:

1° de identificatie van de betrokken partijen;

2° het feit of er jeugdhulpverlening ten aanzien van de minderjarige en, in voorkomend geval, aan zijn ouders of opvoedingsverantwoordelijken is aangevat, wordt voortgezet of is beëindigd.

De gegevensuitwisseling, vermeld in het tweede lid, kan alleen plaatsvinden na een schriftelijke vraag van magistraten, belast met jeugdzaken, of van de

sociale diensten met het oog op het bieden van de gepaste jeugdhulpverlening aan de minderjarige, aan zijn ouders of opvoedingsverantwoordelijken.

Art. 75/2 Decreet betreffende de Integrale Jeugdhulp

Met het oog op het bieden van gepaste jeugdhulpverlening aan de minderjarige, aan zijn ouders of opvoedingsverantwoordelijken, kan een dienstverlener die drager is van een geheimhoudingsplicht of beroepsgeheim en die professioneel betrokken is bij de zorg of het welzijn van een ouder of opvoedingsverantwoordelijke op vraag van de sociale diensten de volgende basisgegevens delen aan de sociale diensten:

1° de identificatie van de betrokken partijen;

2° het feit of, en welke dienstverlening ten aanzien van de ouder of opvoedingsverantwoordelijke is aangevat, wordt voortgezet of is beëindigd.

Met de geïnformeerde en schriftelijke instemming van de ouder of opvoedingsverantwoordelijke kan de dienstverlener, vermeld in het eerste lid, ook andere gegevens dan vermeld in het eerste lid delen aan de sociale diensten, die noodzakelijk zijn om gepaste jeugdhulpverlening aan de minderjarige, aan zijn ouders of opvoedingsverantwoordelijken te bieden.

Art. 76 Decreet betreffende de Integrale Jeugdhulp (Verontrusting binnen de IJH)

Het ondersteuningscentrum en de vertrouwenscentra kindermishandeling kunnen, met behoud van de toepassing van de wet van 8 december 1992 tot bescherming van de persoonlijke levenssfeer ten opzichte van de verwerking van persoonsgegevens, in de gevallen, vermeld in artikel 34, 41 en 42, § 1, tweede lid, 1° en 3°, zonder voorafgaande instemming van de betrokkene persoonsgegevens verwerken, inclusief gegevens als vermeld in artikel 6 en 7 van de wet van 8 december 1992 tot bescherming van de persoonlijke levenssfeer ten opzichte van de verwerking van persoonsgegevens.

In het kader van de opdracht, vermeld in het eerste lid, en in het belang van de minderjarige kunnen het ondersteuningscentrum en de vertrouwenscentra kindermishandeling de persoonsgegevens verwerken zonder dat de betrokken minderjarige, zijn ouders of, in voorkomend geval, zijn opvoedingsverantwoordelijken daarvan onmiddellijk op de hoogte worden gebracht.

De gegevensverwerking en -uitwisseling, vermeld in het eerste en tweede lid:

1° is noodzakelijk om een verontrustende situatie te onderzoeken;

2° is beperkt tot die gegevens die moeten verwerkt of uitgewisseld worden om een verontrustende situatie te onderzoeken;

3° wordt zo snel mogelijk meegedeeld aan de betrokken minderjarige, zijn ouders en, in voorkomend geval zijn opvoedingsverantwoordelijken, uiterlijk binnen een termijn van dertig werkdagen vanaf het moment dat de gegevens worden verkregen, tenzij dat strijdig is met het belang van de betrokken minderjarige. Iedereen die op grond van een wettelijk voorschrift of op grond van zijn ambt of beroep tot geheimhouding is verplicht, kan in de volgende gevallen aan een gemandateerde voorziening inlichtingen verstrekken zonder instemming van de betrokkene, als dat noodzakelijk kan worden geacht om een verontrustende situatie te onderzoeken:

1° in geval van een verontrustende situatie met een vermoeden van maatschappelijke noodzaak tot jeugdhulpverlening;

2° in het kader van een onderzoek door het ondersteuningscentrum en de vertrouwenscentra kindermishandeling als vermeld in artikel 34, 41 en 42, § 1, tweede lid, 1° en 3°.

Art. 77 Jeugdbeschermingswet

Elke persoon die in welke hoedanigheid ook, zijn medewerking verleent aan de toepassing van deze wet, staat daardoor in voor de geheimhouding van de feiten die hem in de uitoefening van zijn opdracht worden toevertrouwd en die hiermede verband houden. Art. 458 Strafwetboek is op hen van toepassing. Artikel 352 van het Strafwetboek is op hen van toepassing.

Interessante bronnen en links

- ANKAERT, E. en PUT, J., Advies 'Beroepsgeheim en ambtsgeheim in het onderwijs en de CLB's, met specifieke aandacht voor de vertrouwensleerkrachten en de bijstandspersoon', 22 p., <http://www.law.kuleuven.be/isr>.
- BERGHMANS, M., 'Informatie uitwisselen over en met jeugdhulpcliënten', Sociaal Welzijnsmagazine, 2007, nr. 8, 14-17.
- BERGHMANS, M., en VAN LOOVEREN, A., 2022 'Het gedeeld beroepsgeheim in de integrale jeugdhulp', jeugdrecht.be
- BERGHMANS, M., HERBOTS, K., en JACOBS, M., Ouderlijk gezag en beroepsgeheim. 2002 en 2020, [Jeugdrecht.be](http://jeugdrecht.be).
- DESMET, N., 2021 'Instemming met de jeugdhulp door wettelijke vertegenwoordigers', jeugdrecht.be
- DESMET, N., De bescherming van persoonsgegevens van minderjarigen, 2020, [Jeugdrecht.be](http://jeugdrecht.be).
- DE SMET, B., 'Beroepsgeheim hulpverleners in jeugdzaken' in VANDEPLAS, A., ARNOU, P. en VAN OVERBEKE, S. (eds.), Strafrecht en strafvoordering. Artikelsgewijze commentaar met overzicht van rechtsleer en rechtspraak, Mechelen, Kluwer, 2014, 1-10.
- DE SOUTER, V., 'Het beroepsgeheim en de invoering van een spreekrecht door de wet van 28 november 2000 betreffende de strafrechtelijke bescherming van minderjarigen. Een nadere analyse van het artikel 458bis van het Strafwetboek', T.J.K., 2001/5, 184-192.

- MAEBE, A., VAN DEN BUSSCHE, S. en VAN LOOVEREN, A., 2020 'Een schriftelijke vraag van parket of sociale dienst jeugdrechtbank (artikel 75.1 DIJH): hoe ga je er binnen de jeugdhulpverlening mee om?', jeugdrecht.be
- MAEBE, A., en VAN LOOVEREN, A., De hulpverlener en de school in gesprek: beroepsgeheim en ambtsgeheim, 2020, [Jeugdrecht.be](http://jeugdrecht.be)
- OP DE BEECK, H. en PUT, J., 'Samen streven naar meer veiligheid voor kinderen in situaties van kindermishandeling. De rol van kwaliteitsvolle samenwerking in het casusgebonden overleg van het 'Protocol van Moed'', TJK, 2014, 164-188.
- OPGENAFFEN, T., PUT, J. en VERSWEYFELT, A., 'Wegwijzers beroepsgeheim', 2018, <https://www.law.kuleuven.be/isr/alle-wegwijzers>
- PUT, J. en VERSWEYFELT, A., i.s.m. OPGENAFFEN, T. en VAN DER STRAETE, I., 'Beroepsgeheim en hulpverlening', Brugge, Die Keure, 2018, 368 p.
- VAN LOOVEREN, A., Ernstig verontrust in een kind : wat doe je met je beroepsgeheim? 2020, [Jeugdrecht.be](http://jeugdrecht.be).
- VAN LOOVEREN, A. Poster beroepsgeheim, SAM vzw, 2021.
- www.rechtspositie.be

STEKR staat voor de kracht van kennis, belangenbehartiging en het toegankelijk informeren over kinderrechten.

Onze praktische, toegankelijke brochures voor praktijkwerkers willen regelgeving die concreet van toepassing is op minderjarigen in de Vlaamse context op een begrijpelijke manier toelichten en uitdiepen. Deze brochures kunnen besteld worden of in PDF gedownload worden via www.stekr.net

Praktijkwerkers zoals gezondheidszorgbeoefenaars, hulpverleners, leerkrachten, jeugdwerkers, ... kunnen met al hun juridische vragen en kinderrechtencasussen met betrekking tot minderjarigen terecht bij de helpdesk van STEKR via vragen@stekr.net

Of bel/chat met ons op dinsdag- en donderdagavond tussen 17 en 19u of op woensdag tussen 10 en 17u via 09 233 65 65 en www.stekr.net. Langskomen kan ook op woensdag (10 tot 17u).

Op zoek naar kennis, ondersteuning of vorming? Samenwerken of netwerken? Vragen over onze werking? Contacteer ons: info@stekr.net of 09/234.19.72.

STEKR
Smidsestraat 130
9000 Gent

uitgavedatum september 2026
v.u. Nele Desmet
Covertekening: Vero Beauprez

